

נראדה אור

פרשת תרומה תשפ"ג

גליון קסא שנה ד

באור רבוה"ק מלעכוויטש קוידענע

{ שניני אור }

משנכנס אדר מרבין בשמחה - בשל הניסים שארעו בחודש זה שמחים אנו כבר מכניסתו. בעזרת ווארט נפלא ששמעתי ננסה להבין מדוע אכן נהפך החודש כולו לזמן שמחה.

בספרו של הגר"ח מבריסק על הרמב"ם כותב הוא במקום מסוים דברים הנראים כסותרים לגמרא מפורשת. שאלו פעם את בנו הגר"ז כיצד ניתן ליישב את הדברים - היתכן שגמרא מפורשת נעלמה מעיני אביו הגאון. נענה ואמר כיצד ליישב את הדברים איני יודע, אך זאת הנני זוכר שבעת כתב אבי דברים אלו היתה פתוחה לפניו הגמרא באותה סוגיא הנראית כסותרת לדבריו, הרי שידע את דברי הגמרא ולמרות זאת כתב מה שכתב...

מתהלך איש יהודי בעולמו ותמה: מחד גיסא מצווה אני לעסוק בתורה ומצוות על ידם אחיה חיי אמונה, חיי קדושה, אך מאידך גיסא קיים העולם הגשמי על שלל פיתוייו ותאוותיו הקורצים מאד - כיצד ניתן ליישב סתירה עצומה כל כך.

על כך עונים חז"ל בדברות קדשם: **אסתכל באורייתא וברא עלמא** - כאשר ברא הקב"ה את עולם הטבע - עולם החומר הביט הוא בתורה, אותה סוגיא הנראית כסתירה מפורשת היתה כביכול פתוחה לפניו בשעת מעשה...

אמנם למרות שידעים אנו שהעולם במהותו אינו סותר לתורה, עדיין עבודה גדולה לפנינו ליישב את הדברים - כיצד לחיות בעולם הטבע בצורה שכזו שאכן לא תפריע לחיות חיי תורה - חיים נעלים יותר.

הגיעו ניסי הפורים והפכו את כל הידוע לנו - ונהפוך הוא, עולם הטבע שנראה כה מרוחק ומונוגד ח"ו למציאות הבורא, התברר כמשמש גלילי מציאותו יתברך בתהליך מופלא כ"כ. כעת כבר פשוט וברור שהטבע, החומר, הגשמיות, לא זו בלבד שאינם סותרים למציאות התורה, לא אדרבה כל תכליתם להביא גילוי כבודו יתברך בעולם על ידי קיום התורה. אמנם עדיין לא תמיד קל ליישב את הדברים בפועל, אבל המבט על הענין השתנה לגמרי.

יום הפורים המופלא מעיד יותר מכל על המהפכה - אדם כי מביט על יהודים ביום זה במבט חיצוני, יראה אנשים השקועים בגשמיות עד למעלה מראש, בכל ימות השנה לא נמצא יום בו עוסקים כה הרבה באכילה ושתייה - עד כדי שכרות. אך אם רק יעמיק קצת במבטו יראה לאיזו התעלות ולאיזו דבקות באים הם דוקא מתוך כל הגשמיות.

והחודש אשר נהפך - אם בימות השנה קשה לפעמים לשמוח כאשר נראה שהעולם הגשמי סותר ומפריע בדרכו, בחודש זה מבינים אנו שעולם הפוך ראינו - מרבין בשמחה.

{ זכרות קודש }

כי רוצה ה' בעבודת עמו בכל מצב

ועשו ארון עצי שטים וגו' (כה, י).

במדרש (ב"ר לז, א) הה"ד (איוב לו, כג) 'ש-די לא מצאנוהו שגיא כח', בשעה שאמר הקב"ה למשה עשה לי משכן התחל מתמיה ואומר כבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים והוא אומר עשה לי משכן. ועוד היה מסתכל ורואה ששלמה עומד ובונה בית המקדש שהוא גדול למן המשכן, ואמר לפני הקב"ה 'כי האמנם ישב אלקים על הארץ' (מלכים א ח, כז) אמר משה ומה ביהמ"ק שהוא יותר ויותר מן המשכן שלמה אומר כן משכן על אחת כמה וכמה וכו'. אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור כך אני סבור, אלא עשרים קרש בצפון ועשרים בדרום ושמונה במערב, ולא עוד אלא שארד ואצמצם שכונתי בתוך אמה על אמה [בין בדי ארון].

יש לבאר דברי המדרש אם מצוה הקב"ה לבנות לו משכן וזהו רצונו, מה מקום יש לתמוה על שישכון בתוכו. עוד יש לבאר מה ק"ו עשה משה מביהמ"ק של שלמה, כי אחר שהתמיהה היא מכך שכבודו של הקב"ה מלא עליונים ותחתונים, שוב אין שום הפרש בין המשכן לביהמ"ק שגדול ממנו.

אין טעם ברצונו יתברך בעבודת בני ישראל

ביאור הענין דאיתא בקדושת לוי עה"פ (לה, כא) 'אלה פקודי המשכן וגו', שצריך האדם לעסוק בעבודת הבורא באופן שנתחבר לבו"ת על ידי עבודתו, כי בזה יש להקב"ה תענוג מעמו ישראל. וזהו 'אלה פקודי המשכן', פקודי מלשון התחברות שצריך לעשות המצוות כדי שיהא לו על ידי זה התחברות לשכינה, כי משכן מלשון שכינה, 'משכן העדות', עדות מלשון תענוג שעל ידי זה יהא לשכינה תענוג ממצוות ישראל.

ענין זה שהקב"ה מקבל תענוג מעבודת בני ישראל הוא מצד רצונו יתברך שאינו מושג בטעם והגיון, וכל בריאת העולם היתה מתוך רצון זה, כדאיתא (ב"ר א, ד) מחשבתן של ישראל קדמה לעולם שהיה הקב"ה חפץ להתענג בעבודת עמו ישראל. וכיון שהוא מתוך הרצון העליון שבבחינת אין

טעם ברצון, אין הבורא יתברך חפץ בעבודת ישראל רק בעת שעומדים בדרגה עליונה ועבודתם כראוי בדעת ובהשגה, כי אף בהיותם במצב שפל עד שעבודתם בדרגה קטנה ביותר חפץ הבורא יתברך בעבודתם, אף שאין בכך הבנה ודעת.

על ידי פור המן התגלה הרצון העליון

ענין זה בקש המן הרשע לבטל בעת שבא וקטרג באמרו 'ישנו עם אחד וגו', ואיתא בחז"ל (אסת"ר י, יב) אלקיהם של אלו ישן הוא. כי באותו זמן היו ישראל בשפל המצב ביותר, וקטרג המן שבעת כזאת אין הקב"ה חפץ בעבודתם ומתענג בה. ועל זה אמר אלקיהם של אלו ישן הוא, כי הקב"ה נקרא אלקי ישראל על שרוצה בהם ובעבודתם, ועתה שעומדים במצב שפל מאד אין טעם וסברא שיחפוץ הבורא יתברך בעבודתם ונתבטל ח"ו מה שנקרא אלקיהם.

לכונה זו הפיל המן גורל באיזה חודש ישמיד את ישראל ח"ו, כדאיתא בליקוטי תורה להרה"ק מליאדי שהפור הוא דבר שאינו בהשתדלות האדם ואין כל דעת וטעם במה שעולה בגורל, ורצה המן שדוקא על ידי הגורל יתגלה שאפשר להשמיד את ישראל, להראות שנבטל ח"ו הרצון העליון שלמעלה מטעם ודעת שחפץ הקב"ה בעמו ישראל.

אמנם בכח מרכי הצדיק 'ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם' (אסת"ר ט, א) ביום שעלה בגורל, ואדרבה על ידי הגורל נתגלה ההיפך שחפץ הקב"ה בעמו ישראל בכל עת ומצב. 'על כן קראו לימים האלה פורים על שם הפור' (שם פס"כו), כי כל עיקר גילוי הארת הפורים שאף בהיותם בשפלות מאד ואין כל טעם ודעת למה יחפוץ הקב"ה בעבודתם לא נתבטל רצון ה' בעמו.

לכן אמרו (מגילה ז:) חייב אינש לבסומי בפוריאי עד דלא ידע, כי בעת שבא האדם למצב שמאבד הדעת הרי הוא פטור מכל המצוות, ואף אם לא נתבטל דעתו לגמרי ודאי אין ביטולו לעסוק בעבודת הבורא באופן הראוי בשלמות

המשך בעמוד ד <<<

יכין האדם עצמו לקדושה

ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם (כה, ח).

היינו שיעשה את עצמו כלי מוכן לקבל, ואז 'ושכנתי בתוכם'. על פי מאמר רז"ל (יומא לט.) אדם מקדש עצמו מלמטה מקדשין אותו מלמעלה, אדם מקדש עצמו מעט מקדשין אותו הרבה, ודיבר בזה הרבה דברי חכמה ומוסר.

אמרי יעקב (הע"ז)

מעלת תמכין דאורייתא

הנותן צדקה מקבל יותר ממה שנותן

תקחו את תרומתי (כה, ב.)

רומז הכתוב בזה הנותן צדקה צריך לידע ולהאמין כי יותר ממה שהוא נותן הוא מקבל, והיינו כאמרם ז"ל (ויק"ד לז, ה) יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני העני עושה עם בעה"ב]. וזהו 'תקחו את תרומתי', כשאתם נותנים תרומה הרומז לכל מיני צדקות, תדעו כי תקחו, שיותר ממה שאתם נותנים אתם לוקחים. וזהו גם מה שאמר הכתוב 'ויקחו לי תרומה' כנ"ל, כשאתם נותנים לי תרומה תדעו כי ויקחו, שיותר ממה שאתם נותנים אתם לוקחים, וכאמרם ז"ל (שבת קיט.) עשר בשביל שתתעשר.

מ"ק מרן אדמו"ר מוהר"י זי"ע

בעלי הבתים מהזוייבים להיות צמודים לתלמידי החכמים

בטבעות הארון יהיו הבדים (כה, טו.)

כתב על זה השל"ה הק' (פרשה זו, דרך חיים תוכחת מוסר) רומז לבעלי בתים המחזיקים ידי הלומדים, ואמרו רז"ל (חולין צב.) אלמלא עליא לא אתקיימו איתכליא, ועל זה נאמר (דברים לג, יח) 'שמח וזבולון בצאתך ויששכר באוהלך', והם מקבלים שכר כמו התלמידי חכמים, על כן הבדים לא יסורו מהארון, עכ"ל.

ואני מוסיף על דבריו, כי 'בטבעות' לשון טבעות, והוא ז"ל מפרש לענין שכר, ואני מפרשו שהוא ציווי שהש"ת מצוה לתמכין אורייתא שיהיו מקושרים תמיד לחכמי הדור ולהיות בטלים להם ולמנהגייהם ולטבעיותם לא יסורו ימין ושמאל, וכלשון רעיא מהימנא בוהר הק' פרשת צו (טו.). ומחמת שצריך מאד אעתיק לשונו, 'ובהמתך' (לעיל כג, ב), עם הארץ בהמה אקרי, ולבתר דיעול גרמיה תחות אדם בתורה יתקיים ביה (תהלים לו, ז) 'אדם ובהמה תושיע ה', אם הוא כסוס דרכיב עליה מריה וסביל ליה ולא מבעט במאריה, ומאי סבילו דעם הארץ לתלמיד חכם, בגין דתלמיד חכם איהו כיום שבת צריך איהו דלית ליה מדיליה, ואי עם הארץ סביל ליה מממונו ואתנהיג ביה כפום רעותיה לשמשא ליה ולא תנהגא בפקודין כפום רעותיה. יתקיים ביה 'אדם ובהמה תושיע ה', יושיע ליה משוד וגזלה, יושיע ליה ממלאך המות דלא שליט עליה וישחוט ליה בסכין פגום דיליה, עכ"ל. הרי שכתב ואתנהיג כפום רעותיה, שצריך לבטל דעתו ורצונו וכל טבעותיו בשביל רצון וטבע התלמיד חכם.

וזהו 'בטבעות הארון יהיו הבדים', התמכין אורייתא בעל כרחם יהיו בטבעות הארון, זיא זאלין זיין בא דיא תלמיד חכם אזוי וזיא אין ארינג אריין גינמען, זיא זאלין זאך ניט א קער טאן אן זיא - שיהיו צמודים לת"ח כמו טבעת הצמודה לגוף האדם, שלא יזוו כלמא נימה מבליעדיהם], הכל אחר דבריהם ועצתם, הן ברוחני הן בגשמי.

גם זיא זאלין זאך ניט אפ טאן פון דיא תלמידי חכמים, זיא זאלין בטל ווערין צוא זייערע טבעות בכל הזמנים, הן להקדים הן לאחר, לא יסורו ממנם כסוס דרכיב עליה מאריה. ואם יקיימו הבעלי בתים כפירוש, אז יקויים בהם כפירוש השל"ה הק', כי התמכין אורייתא לא יסורו מהתלמיד חכם בגן עדן ולעולם הבא, 'בצל החכמה בצל הכסף'.

דברי שלום

שמיד בכניסת השבת אומרים לאדם לבל יהרהר במה שאין אור השבת אלא לשעה, כי אמנם אחר השבת נאבדת ממנו הנשמה יתירה, אכן עבודתו לשמוח עתה בקדושת היום ולהתעלות בו כראוי לו.

כן הוא גם בחתן שנותנים לו שמחת שבעת ימי המשתה ויכול ליפול בדתו על שאין השמחה אלא שבעה ימים, לכך מצוה לשמחו למען ידע שאין לו להרהר עתה על אשר היא למחרת השבע ברכות, כי אם לשמוח בחסד ה' עליו ולהודות לו על רוב חסדיו.

אמנם האמת שדייקא על ידי ששמח בקדושה הנשפעת לו עתה זוכה להותיר בנפשו רושם הקדושה לעולם, כאשר כל הבהמות שהיו בזמן בנין המשכן לא נותר מהם זכר, רק התחש על ידי שהיה שש בגוונים שלו מבלי להביט על אשר היא לאחר זמן, נעשה ממנו משכן ותורה ונתקיים לנצח.

כן הוא בשבת על ידי ששמח כאילו כל חפציו עשויים ללא חשבונות על אשר היא אח"כ ומתקדש בנועם שבת, זוכה להותיר בלבו רושם מקדושת השבת לימות החול. וכן החתן השמח בשבעת ימי המשתה כראוי וכנכון אף שאינו אלא לשבת ימים, מותר בנפשו רושם השמחה לכל ימי חייו.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, תרומה תשפ"א, ליל שבת - שבת אויפרוף

מעלת דבר טוב הבא בקושי

הרה"ק ר' שלמה זלמן מלידא זצוק"ל סבל מרורות מהמתנגדים בעיר הולדתו וילנא מאז הצטרף לחבורת חסידי לעכוויטש בעיר, כשהגיע בפעם הראשונה לארץ מרן הס"ק זי"ע, אמר לו מרן 'מקשה אחת זהב טהור' (כה, לו) - איין שווערע זאך איז אריינער גילדען - אפילו דבר אחד טוב הבא בקושי הוא זהב טהור]. נכנסו הדברים אל לבו של ר' שלמה זלמן, ומהם לקח להתחזק בכל קשייו ונסיונותיו.

עבודת הודש אדר

אדר - אָדָר דר

יש לבאר שם חודש אדר, על דרך דאיתא ממהר"ח"ו (שער הכונות דרוש 'מומור שיר ליום השבת') שבקבלת התורה קיבל מרע"ה אלף אורות, ובעת שחטאו ישראל נאמר למשה 'לך רד' וגו' (לכ, ז) ופירשו חז"ל (ברכות לב.) רד מגדולתך, שבאותה שעה ניטלו ממנו האלף אורות וקיבל תחת זאת הכתרים שקבלו ישראל במתן תורה, כדאיתא בגמרא (שבת פח.) שבחטאם פרקו הכתרים כדכתיב (לג, ו) 'ויתנצלו בני ישראל את עדיים מהר חורב' וכולם זכה משה ונטלם.

ובבוא השבת משיבים לו האלף אורות ואזי אינו מחזיק טובה לעצמו בכתרים אלא נוהג בהם טובת עין ומחזירם לישראל. וזוהו מבאר הנאמר בתפילת שחרית דשבת 'שמח משה במתנת חלקו', שבשב"ק שמח בחלק שלו שהם אלף אורות והכתרים מחזיר לישראל, 'כי עבד נאמן קראת לו' שנאמר להשם יתברך ואינו מחזיקם לעצמו.

והנה תוספת נשמה שמקבלים בליל שב"ק הוא מכח הכתרים דמתן תורה, ושל יום השבת מכח אלף אורות חלקו של מרע"ה, כיון שמשו שורש הדעת של ישראל ויש לכל ישראל שייכות לחלקו. שהרי אם לא היתה לנו שייכות למתנת חלקו, לא היינו מזכירים זאת בתפלה.

המשך בעמוד ד <<<

לי לשמי - על ידי שמתגבר כאיש

דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר יבנו לבו תקחו את תרומתי (כה, ב.). ברש"י ויקחו לי, לשמי.

בזוה"ק (תרומה קכח:) איתא 'מאת כל איש', מההוא דאקרי איש דאתגבר על יצריה. והוא ע"ד דברי הגמרא (ע"ז יט.) אשרי המתגבר על יצרו כאיש [גיבור - רש"י].

יש לבאר כי בקיום מצוות עשה יכול האדם לבוא יותר בקל לפניו לקיימם לשם התפארות וכבוד, מאשר בעניני התגברות היצר בשמירה ממצוות לא תעשה. ממילא על ידי שמתגבר כאיש על יצרו שלא יכשילנו בעבירות ח"ו, נדוכך לבו להיות אף עבודתו בעסק התורה והמצוות לי לשמי. וכן כאשר מתגבר תמיד על יצרו בדבר עבירה, סימן הוא שעבודתו במצוות עשה היא לשמו יתברך.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, תרומה תשפ"א, ליל שבת

לשמוח בקדושה אף שאינה אלא לשעה

ברש"י (כה, ה) תחשים, מין חיה ולא היתה אלא לשעה והרבה גוונים היו לה, לכך מתרגם 'ססגונא' ששש ומתפאר בגוונים שלו.

הנה התחש היה יכול להיות נשבר ברוחו מהיותו רק לשעה שלא כשאר בהמות, אמנם הוא לא הביט בזאת והיה שש ומתפאר בגוונים שלו, ששמח במה שמשמשים עתה בגוונים הנאים לבנין המשכן. והנלמד מזה שבעת זוכה האדם לזמני הארה והתעלות אין לו להצטער על אשר יסתלק האור לאחר זמן, אלא ישמח באשר זוכה עתה להאיר נפשו וינצל הזמן כראוי.

וכן הוא בשב"ק שלא תהא קדושת היום קטנה בעיניו כי מה שמחה יש בקדושה שאינה אלא ליומה, אלא ישמח באור השבת וינצלו לרומם נפשו ולהאירה. ועל זה אמרו חז"ל (תענית כז:) 'שבת וינפש' (לא, יז) כיון ששבת ווי אבדה נפש,

עור הדש

אמר הרה"ק ר' מיכל'י מלעכוויטש זי"ע, אז מיר זענען געווען יונגעלייט, אז ס'איז געקומען ר"ח אדר, פלענט ווערן אויף אונז א נייע הויט - כשהיינו אברכים כשהיה מגיע ר"ח אדר היה כמו נמתח עלינו עור חדש].

חודש אדר מסוגל לקניית מדות טובות

הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר (ביצה טו.).

שמעתי בשם אא"ז מו"ר רבינו הגדול מו"ה שלמה חיים נ"ע, נכסיו היינו קניית המדות טובות ויראה ואהבה להש"ת, כי הם מכוסים ונסתרים במוחא ולבא, כמו שכתוב (דברים כט, כח) 'הנסתרות לה' אלקינו' כידוע, והם נכסים שיש להם אחריות, אחרית טוב. והרוצה שיתקיימו נכסיו הנ"ל, יטע בהן, יטע את עצמו בהן באדר, זאל ער זאך איין פלאנצין אין זיא אין אדר, כי הוא חודש של ישראל.

וכן אמרו רבותי נ"ע על הא דאמרו (תענית כט:) כל בר ישראל דאית ליה דינא בהדי גוי למצי ליה נפשיה [באדר], היינו עם גוי שלו עם היצר הרע, כמו שאמרו רז"ל (שבת קה:) איזהו אל זר שבגופו של אדם זה יצר הרע.

דברי שלום (הודש למורים)

עיקר מלחמת היצר - מחשבת האדם שמבין טעמי התורה והמצוות

משל למה הרבר דומה, לאמבטי רותחת שלא היתה בריאה יכולה לירד בתוכה, ובא בן בליעל אחד וקפץ לתוכה, אע"פ שנכזה - הקרה לפני אחרים. ממשיך המדרש בפרשת כי תצא על קליפת עמלק. הורה רותחת, העולם כולו זועק המלכת השי"ת בקריעת ים סוף, שמעו עמים ירגזו חיל אחז יושבי פלשת, לנוי אין נפש אלוקית, אין זוכים הם להרנשה רוחנית, אך בעת שרואים הם כי אף הים - הדומם נקרע ומתבטל במאמר השי"ת, זכו למשהו של יראת ה', אבק של יראת הרוממות.

עמלק - הקליפה הנוראה, לא יכולה היתה לעמוד בפני אור זה, סכנה קיומית לפניו, אם יידע העולם כי יש מנהיג לבירה - בטלה היא מעיקרה שכן כל תכלית קיומה היא להשכיח ולבטל מהבריאה את זכרון קיום השי"ת, ואילו יכירו וידעו כל יושבי תבל כי ישנו עם אחד ומיוחד שאב זקן לו, אליו הם עובדים ולו הם מייחלים, מלא כל הארץ כבודו ומשגיח על כל אחד מהם בפרטיות, הרי שלא היתה כלל נסיון לעבודת אלילים, ומה יעשה אותו כסיל בזוי וטמא?!

עוד טרם קבלו עליהם עם בני ישראל את התורה, כשהיו עדיין רק בני האבות הק' וזכותם זכו ישראל למה שזכו במצרים ובים סוף, היו אלו לצנינים ולקוץ בעיני עמלק - כי עצם היות ישראל לגוי נבחר, עצם המשכת דור אחר דור באמונת תום, אף בימי צר ומצוק, היא הסתירה הגדולה ביותר לקליפת עמלק, על כן מיד לאחר קריעת ים סוף, עוד בטרם הצליחו ישראל לשנן ולחזור האמונה בליבם ובפיהם, בא עמלק זה ורצה לנתק בין ההשגה למעשה בפועל.

עמלק רצה עוד טרם קבלת התורה לקרר האמבטיה, לצנן את רגשות בני ישראל ונפשם הלוהטת לאבינו שבשמים כתוצאה מן הניסים העצומים, בכך שיזרוק מילותיהם כלפי מעלה, ברצותו להראות לבני ישראל - הנה! אף בנקודת הדביקות ביניכם ובין בני ישראל יש לי שליטה וכח, והגילוי שזכיתם לו בקריעת ים סוף לא היה אלא זמני וחולף.

אך משה רבינו עמד בראש, הרים את ידיו למעלה - כאומר לבני ישראל, יידן! אני הוי"ה לא שנית, אותו הבורא שהיה עמכם על ים סוף הוא עמכם במלחמת עמלק, הוא רואה את הנפילה, הוא רואה את המאמץ, והוא ואין בלתו מנהיג ומנווט הכל, רק דבר אחד תזכרו - אין בידינו לעשות מאומה! פעולתנו הגשמיות אינן פועלות כלום לגבי הבורא ית', ורק דבר ה' אנו משתדלים כי אמר השי"ת 'צא והלחם בעמלק מחר' וללא ציווי מפורש לא היינו יוצאים כלל להלחם, ותוצאות המלחמה אף הם מהבורא.

והנה כל הדעה כינה והשכל אפשרות היותם אם טוב ואם רע, כי את זה לעמת זה עשה אלקים, ככל עניני הישות וההתגלות שנקרא יש מאין שהוא החכמה שנקרא יש, והחיות של החכמה המאיר אותה הנקרא אין כמאמר 'החכמה מאין תמצא'.

חיצוני ופנימי לא שייך רק בגוף ונשמה, אלא אף במחשבות האדם כל דבר שמושג הוא בשכל הוא כבר חיצון, מהסיבה הפשוטה, כי גם השכל היא בריאה גשמית, ובאם משיג השכל דבר זה הרי נתגשמה, לדוגמא. אם מדינה כל שהיא תחזיק בסוד השמור לראשי המדינה בלבד, וכל מי שעולה על כס ההנהגה מקבל סוד זה הנוגע לחיי מליוני בני אדם, אם יבוא מישהו ויגלה סוד זה, יהפוך לראש מדינה! ברי שלא! רק שיהפוך דבר זה הנוגע לחיים של רבים רבים, מדבר חשוב ובלתי מושג לדבר פשוט המתגולל בראש כל חוצות ומדובר בפי הבריות, עדיין נוגע הדבר לחיי האזרחים, אך חשוב הוא כבר לא, שכן הידיעה מושגת לכל.

יוצא אם כן שכשאדם מגלה במוחו איזו ידיעה, נעשית הידיעה הזאת בריאה גשמית שיש עליה בחירה, ננקוט לדוגמא את שמירת שבת, כל יהודי הגדל להורים יראי ה' שמירת שבת איננה אפילו נסיון אצלו, שכן הכניסו בנפשו - למעלה מן הידיעה ששבת היום ויש איסור עשיית מלאכה וטלטול מוקצה, אם כן איסור שבת הוא בדמו, רק יש לו ללמוד את הלכותיה ולדעת את פרטי האסור והמותר.

השגה - חיצוניות, ביטול - פנימיות

ומכאן נבוא ללמוד את דברי קדשו של רביה"ק מוויטעבסק בפרשת תצוה, המרחיב בתוספת אורה בביאור קלי' עמלק והמכשלה אשר הציג לרגלי בני ישראל. עמלק אמר לנתק את בני ישראל מהשגה אלוקית זו. אמת, היתה גם היתה קריעת ים סוף; ראתה שפחה על הים, 'זה א-ל' שוררו בתבערת יקוד והנפש כלתה אל יוצרה - נכון, הכול שריר וקיים, אבל זה היה יפה לשעתו. כעת יש את 'ויזנב בך כל הנחשלים', הוא כבר מתחבר אל קצה המחנה, ואין את התרגום של התרוממות שזכו לה לחיי המעשה.

עקב שדבריו עמוקים מעט נביא את לשונו בפרשת תצוה - זכור בהרחבה בתוספת ביאור:

להיות כלל לא דמלתא האדם נקרא ע"ש הנפש רוח נשמה שבו והדעת, אבל הגוף נקרא בשר האדם. - 'ויהי האדם לנפש חיה' יסוד מוסד הוא בקרב ההולכים באור הבעש"ט הק'. מציאות האדם, אמיתות האדם היא חלק הפנימי שבו, החלק הבלתי נראה ונרגש בעיניים, והדבר הנראה ונרגש הוא רק חלק חיצוני היינו בשר האדם, כידוע שכל שאינו עיקר הדבר מוסיפים לו כינוי. האדם הוא החלק הפנימי, ובשר האדם שהוא הגוף החיצוני הנראה לעין.

הידיעה - הגשמה

אך אם יעשה האדם את השבת כיום מנוחה, יום חופש, אזי רח"ל יחליט בעצמו מה היא מנוחה עבורו, וכך יעבור על כל איסורי שבת, מפני שתועה הוא שיש לו השגה במהות השבת, חושב כי יודע הוא מאי שבת, ואנו יודעים כי איננו יודעים - 'מאי שבת' - שמא דקודשא בריך הוא' שמו של של השי"ת, השכל הנעלם מכל רעיון זו היא שבת ואין לנו השגה בה כלל, על כן נוהרים אנו כל כך בהלכותיה.

הכמתו מרובה ממעשי מוגשמת את החכמה

והאין הוא מה שחזן מההשגה ואינו משג הוא המתנה את ההשגה ומאיר אותה. והנה הכל לפי מה שהוא אדם בהשגה אם מעט ואם הרבה, ההשגה נקרא יש אצלו, ומה שהוא חזן מהשגתו נקרא אין סוף אצלו המתנה את ההשגה.

אבל אנחנו בני בריתו של השי"ת ואוהבי שמו יודעים, כי הגם שאנו מקיימים המצוות, ואף לומדים טעמי המצוות, עדיין אין בידינו אפילו מאומה מן ההשגה של עצם העבודה, כי כלפי הבורא ית"ש אנחנו אין מוחלט, אם יזכה האדם ויעמוד לקבל הרגשה זו בתוכיות לבבו באמת אזי יוכל לעלות ולהתעלות במעלות בית ה', כי כל השגה יש לה מציאות פנימית שמחיה אותה, על כן ככל שאשיג כן אתבטל יותר אליו ית'

כידוע, רביה"ק ובעקבותיו כל רבוה"ק היו מזהירים רבות מלימוד תורה פנימית ללא תנועת עשייה, אלא רק בשביל לדעת וללמוד תורה זו, בדיבורים אלו מבהיר רבינו כי לימוד כזה, לא רק שאינו מועיל כלום על נפש האדם, כי כשמשיג משהו בלתי מושג הרי הופכו לחיצוני, אלא פוגם אף במהות הדברים עצמם לפי ערך נשמתו, כי אם משיג בחינה אלוקית בידיעתו, ל לא הכנה מתאימה של כלי נפשו לביטול לעבודת הבורא, בלי קבלת עול מוחלטת ללא טעם ודעת, הרי שידעת האלוקות רק תגשם את נשמתך ואף את הידיעה.

טעמי המצוות הם סולם לעלות לביטול נעלה יותר

בהמשך המאמר כותב רבינו: ולכן לא נכתבו טעמי המצוות להשיגם שהרי אחריו כל ההשגות העקר הוא להתדבק בשאינו משג, ששכל משג יש אחיזה ליצירה, אם לא במצות שנאמר טעמים ג"כ רצונו ית' להשיג יותר ולהתדבק שם באינו משג המתנה ההשגה...

הנקודה האחת אותה משנן רבינו. טעמי המצוות בעצם אינם מושגים כלל, דביקות איננה דבר הניתן לסברא, טעמי המצוות הם רק כעין 'כסא' לנקודה הפנימית הנותנת חיות למצוה, זה תכלית רצונו ית' בנתינת טעם המצוה, ככל שהאדם יזדכך ויתעלה יותר בעבודה בפועל מתוך טהרת המחשבה הדיבור והמעשה הרי יגיע בעצמו אל השגת האלוקות במצוה זו, מדרגה למעלה ממדרגה עד שיגיע להשגה העליונה כי אינו משיג אפילו מעט.

המשך בעמוד הבא <<<

טעמי המצות מהווים לאדם כעין סולם לעלות למדרגת ביטול גבוהה ונעלית יותר, להבין שאינו יודע ואין לו מושג במאומה במהות המצות.

עד שמיניע מטעם לטעם עד סוף ההשגה להשיג שהאינו משג מחיה אותה השגה וטעם.

כמו שראו ושמעו תלמידי הבעש"ט בעת אתקטר בהאי קטירא עילאה, ומאסה נפשו האלוקית באבק חומר עולם הזה בחג השבועות תק"כ, שאמר 'נאך אלע השגות בין איך א – נאר און איך גלייב – לאחר כל ההשגות הנוראות שהשגתי בימי חיי, נקודת הדביקות באלוקים חיים היא באמונה הפשוטה מתוך ביטול מוחלט', כי לכאורה היתה זו אותה בחינה שכותב רבינו – להשיג שהאינו מושג מחיה אותה השגה וטעם, לאחר כל ההשגות הגיע להשגה עליונה מכולם, השגת הביטול העליונה מכולם.

מלחמת עמלק – דעת דקל"י

בסוף המאמר מסביר רבינו כי זאת היתה מלחמתו של עמלק לאחר דברי המדרש על היורה רותחת (הובא בראש ההקדמה): **הענין הוא שקדם קפיצתו בתוכה לא היה משג הכוונה האפשרית ממנה והיתה יראה שאינה משגת ואין סוף שהיא הפקרות גמור לכנס לתוכה, משא"כ זה בקפיצתו הביאה להשגת הכוונה באופן שהיא, שהוא ענין היצר הרע שכל עקר אחיזתו בהשגה.**

>>> המשך 'עבודת חודש אדר' מעמוד ב'

בגמרא (מגילה יג) איתא כיון שנפל פור בחודש שמח המן שמחה גדולה אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד. היינו הצדיקים בעת פטירתם זוכים להארה עליונה בבחינת 'תוסף רוחם יגועון' (תהלים קד, ט), על כן משה רבינו בעת פטירתו זכה להאיר בנפשו האלף אורות, וזהו בחינת מת משה ונולד משה שעל ידי המיתה נתגבר כחו ונולד בנפשו הארה חדשה. ומכאן משה רבינו נשפע בחודש אדר לכל בני ישראל מאורות אלו ולכן לא היה יכול המן לשלוט בהם, ועל שם זה נקרא חודש אדר – אלף דר, שבחינת אלף אורות דר בנפשות ישראל בחודש זה בכח מרע"ה.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, תרומה תשע"ו, קידושא רבה

קבלת התורה מרצון בחודש אדר

איתא בחז"ל (מדרש תהלים) שהכתוב (תהלים קה, ח) **דבר צוה לאלף דור** קאי על התורה שניתנה לאלף דור כאשר כבר היתה כתובה לפני הקב"ה תתקע"ד דורות קודם שנברא העולם. ויש לרמז שמורה על קבלת התורה בחודש אדר, ע"ד דאיתא בספ"ק (מאור עינים פ"ה תרומה) שאדר הוא אלף דר שבחודש זה נתגלה שאלופו של עולם דר בפנימיות נפשות ישראל.

ועל זה מורה תיבות 'אלף דור', אלף דר והאות ו' מורה תמיד על הארת יסוד דאבא שנתגלה ביום הפורים, שעל ידי מרדכי הצדיק בחינת יסוד אבא נשלם בימים ההם

'בשעה שנעדר לצאת לעולם משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע' האדם נשבע ביצואו לאויר העולם לעשות רצון השי"ת בשלמות, ובעצם פחד נורא היא לעבור על שבועת השי"ת, אך בא היצ"ר ואומר לו, להיות צדיק גמור אתה מבין ויודע שאתה לא יכול, אתה הרי משיג את נמיכות מדרגותיך, והנך אף משיג את גדלות הבורא ועוצם העבודה, אם כן אפוא מה לך לעבוד את השי"ת – מילא לא יצא ממך כלום...

זו קליפת עמלק הנוראה, כל העולם לא יודע עד כמה ה' אלוקיני קרוב אלינו בכל קראנו אליו, ורועדים, חוששים מעוצם קדושת בני ישראל, אבל עמלק אומר – אני יודע! אני משיג! מה זה בני ישראל אלך להלחם איתם, אשלם בקרבנות רבים מספור, העיקר שאזכה לספר לעולם, ולספר ליהודים עצמם שהחיבור שלהם לבורא ית"ש הוא ח"ו מחמת חיוב והבטחה שיש לו לאבות הק' אבל לא מחמת גודל נשמתם וביטול להשי"ת, הכל מלוש בטעמים ונימוקים.

מלחמת היהודי בעמלק – איך בין א נאר אין גלייב

ועצת ההצלה מאתו להגיע ולהתאחו כאנו משג שהוא הזכר המשפיע ומחיה את המשג.

'צא והלחם בעמלק' זאת העצה של השי"ת לקרוצי חומר, צא בראש מורם! הלחם ביצר הרע של ההשגה, תספר לההוא שיושב במפתחי הלב שאתה לא יודע כלום,

קבלת התורה בשלמות הרצון מה שלא זכו אפילו בקבלת התורה בסיני.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, ר"ה אדר תשע"ה

והחודש אשר נהפך – היפוך טבע הגוף

איתא בגמרא (ביצה טו) הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, והרמז בזה כי היצ"ר מתגבר תמיד להמשיך האדם אחר תאוות גופו החומרי, ובאם אינו מתחזק להפך טבעי הגוף ותשוקותיו לקדושה לא יהא קיום בנפש לכל אשר נתעלה בעבודתו בתורה ותפלה, כי אחר התעלותו ימשך שוב ח"ו אחר תאוות החומר.

בחודש אדר שבו מרבים בשמחה יש ביותר כח להפך טבע הגוף לטוב, כנאמר (אסתר ט, כב) 'והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה', ו'נהפוך הוא אשר ישלחו היהודים המה בשונאיהם' (שם פס' א), כי מדת השמחה נותנת כח לצאת מסדר הרגיל ולהפך טבעי ותכונותיו שרגיל בהם. וביותר בכח התורה שנאמר בה (תהלים יט, ט) 'פיקודי ה' ישירים משמחי לב', שהעסק בה הוא תבלין להמתיק ולהפך הכל לטוב.

זהו רמז הגמרא הרוצה שיתקיימו נכסיו המה נכסיו וקניניו הרוחניים שקונה בעסק התורה והמצוות, יטע בהם אדר שיטע עצמם בהם על ידי שיהפך טבעי הגוף לטוב בכח חודש אדר. וכן אמרו (מגילה ה) **רבי נטע נטיעה של שמחה**, שנטע עצמו בעבודתו שתתקיים בנפשו כיתד בל תמוט, על ידי שיהפך טבעי בכח שמחת חודש אדר.

כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, תרומה תשפ"ט, ליל שבת

אתה לא משיג כלום, רק מה שהבורא מצווי אני עושה, אני לא נלחם אתך, אני לא מתגבר עליך כי אני רוצה להיות צדיק, אני נלחם אתך כי כן נצטויתי מאת הבורא, ולא מחמת שום טעם אחר.

זו סוד מחיית עמלק, וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל בעת המלחמה, כשישראל משעבד ליבו ללא שום חשבונות וטעמים, בביטול גמור – אזי זוכה לנצח ולהכריע את הצר הצורר בקרבנו.

מכאן זכו ישראל ל'נעשה ונשמע' לאחר שביטלו עצמם לגמרי לרצונו ית' יכלו להכריז נעשה קודם לנשמע כי הם בטלים לגמרי לרצון השי"ת.

על כן חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, כשרוצים למחות את עמלק, לעקר ולשרש מעמנו כל זכר לקליפת המן, חייבים לבטל את כל הדעת. אני לכשעצמי, איני מבחין ומבין בין טוב לרע, אני נלחם עם הרע שבי רק בגלל שהבורא צוה עלי להלחם, לשמו אני שואף ואילו אני כוסף.

ע"פ דברות קודש ויקרא זכור תשע"ו, רעוא דרעיון

לעילוי נשמת

הר"ר יהודה בן ר' שלמה לוי ז"ל
נלב"ע בשם טוב כ"ד שבט ש.ז.
הונצח ע"י נכדיו החשובים משפחת כוכנר

>>> המשך 'דברות קודש' מעמוד א

הדעת. ועל ידי שמקיים היהודי רצונו יתברך דוקא באופן זה שנחסר בדעתו, נתגלה שרצון הבורא יתברך בישראל ובעבודתם הוא למעלה מטעם ודעת וחפץ בהם בכל דרגה ומצב שעומדים.

תמיחת משה רבינו על רצונו בעבודתו

זהו ביאור המדרש שתמה משה רבינו ע"ה היאן הקב"ה שכבודו מלא עליונים ותחתונים מצוה לעשות לו משכן, כדברי הקדושת לוי שמשכן העדות מורה על התענוג שעולה לפניו יתברך מעבודת בני ישראל, ועל זה היה משה תמה מה טעם והגיון יש שהקב"ה שכבודו מלא עליונים ותחתונים יחפץ בעבודת קרוצי חומר וית ענג בה. ועוד היה תמה שהוא ק"ו מביהמ"ק שהוא יותר ויותר מן המשכן ואמר שלמה וכו' משכן עאכו"כ, שאין הכונה דייקא שגדול ביהמ"ק במדותיו מהמשכן, אלא מורה על כמה מיני זמנים ומצבים שיש בישראל. ועל זאת היה תמה כי אף בהיות ישראל בדרגה נעלה אינו מובן ומושג מה תענוג יש כביכול להשם יתברך בעבודת הנבראים, וא"כ בהיותם בדרגה שפלה עאכו"כ שאין טעם שירצה בעבודתם.

אמר הקב"ה לא כשם שאתה סבור כך אני סבור, כי אמנם רצונו יתברך בעבודת עמו אינו מושג בטעם ודעת, אלא עשרים קרש בצפון ועשרים בדרום ושמונה במערב, וכאשר מקיים היהודי רצונו יתברך גורם על ידי זה תענוג ונחת רוח למעלה. ולא עוד אלא שאדר ואצמצם שכינתי בתוך אמה על אמה, שאין רצונו יתברך מוגבל במצב כלשהו אלא אף בהיותם במצב שפל רוצה ה' במעשיהם. יעזור השם יתברך שנזכה לעבדו יתברך באהבה ביראה ובשמחה ולגרום בעבודתו תענוג ונחת רוח למעלה, ו'נהפוך הוא אשר ישלחו היהודים המה בשונאיהם' ונזכה לגילוי כבודו יתברך בעולם ולבנין ביהמ"ק על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

תרומה תשע"ה, רעוא דרעיון